

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม โดยการมีส่วนร่วมของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร 2) พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม โดยการมีส่วนร่วมของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร 3) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม โดยการมีส่วนร่วมของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร และ 4) ประเมินความพึงพอใจการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย 4 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วมของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วมของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร ระยะที่ 3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วมของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร และ ระยะที่ 4 ประเมินความพึงพอใจการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น และการวิเคราะห์เนื้อหา ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัย ทั้ง 4 ระยะ สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ได้ดังนี้

5.1.1 การศึกษาสภาพการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วมของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร

5.1.1.1 จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัย แนวคิด หลักการบริหารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยสรุปองค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินการการมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไข และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

5.1.1.2 การสังเคราะห์รูปแบบของการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม โดยการมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล รวมทั้งการตั้งข้อสังเกตหรือปัญหาที่เกิดขึ้น ในระหว่างที่ได้ดำเนินการทำงานที่ผ่านมาในปีการศึกษา 2562 แล้วสรุปผลการศึกษาค้นคว้าประกอบด้านการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม 7 ขั้นตอน พบว่า ได้ดำเนินการตามกระบวนการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม 7 ขั้นตอน แต่มีข้อสังเกตหรือปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นขณะที่ดำเนินงาน ได้แก่ เกิดปัญหาร้องเรียนของผู้ปกครองในการนำเด็กพิการเข้ามารับบริการ โดยรูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (EI) ผู้ปกครองยังขาดความเข้าใจในกระบวนการที่ให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา หรือฝึกทักษะร่วมกันของครู และผู้ปกครอง อีกทั้งยังขาดนักสหวิชาชีพในการฝึกกระตุ้นและพัฒนาเด็กพิการ เนื่องจากเด็กพิการมีข้อจำกัดของความสามารถ และอุปสรรคในการเข้ารับบริการเป็นอย่างมาก และในขั้นตอนของการประเมินความก้าวหน้าของพัฒนาการเด็กพิการยังขาดการทบทวนแผนที่ชัดเจน เป็นระบบและต่อเนื่อง

5.1.1.3 จากการศึกษาสภาพของการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร โดยการสอบถามผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานในด้านต่างๆ ที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร พบว่า สภาพการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร ค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\mu=2.01$, $\sigma=0.37$) เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปของเด็กพิการ ($\mu=2.06$, $\sigma=0.43$) การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว (IFSP) ($\mu=2.04$, $\sigma=0.41$) และการคัดกรองประเภทความพิการทางการศึกษา และการส่งต่อ ($\mu=2.01$, $\sigma=0.41$)

5.1.1.4 ศึกษาพหุกรณี (Case Study) การบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม จากศูนย์การศึกษาพิเศษที่จัดการศึกษาลักษณะเดียวกัน มีวิธีการดำเนินการเป็นที่ยอมรับ และเป็นต้นแบบในการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ของศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น และศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ศูนย์การศึกษาพิเศษ ทั้ง 3 แห่ง มีการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม 7 ขั้นตอน และมีข้อสังเกตที่พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง หน่วยงานของภาครัฐและเอกชน หรือเครือข่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนการทำงาน และเป็นมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานในการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการ รวมถึงศูนย์การศึกษาพิเศษทั้ง 3 แห่ง

มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศและเป็นที่ยอมรับของการดำเนินงานภารกิจที่เกี่ยวกับการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มที่เหมือนกัน คือ ด้านความร่วมมือและการมีส่วนร่วม ได้แก่ มีเครือข่ายผู้ปกครองเด็กพิการที่เข้มแข็งสามารถจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กพิการโดยครอบครัว มีเครือข่ายครู หมอ นักสาขาวิชาชีพ พ่อ แม่ ผู้ปกครองที่เข้มแข็ง พร้อมทั้งจะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กพิการทุกขั้นตอนและให้ความร่วมมือในการพัฒนาเด็กพิการตามกระบวนการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษมีการจัดการเรียนการสอนเด็กพิการโดยครอบครัวโดยมีพ่อแม่ผู้ปกครองเป็นครูผู้สอนสอนตามความสนใจและความถนัดของเด็กพิการเป็นหลัก มีความยืดหยุ่นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนการสอน โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้ให้คำแนะนำในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เป็นรายบุคคล มีศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการครอบคลุมทุกเขตพื้นที่ มีเครือข่ายชุมชนที่ให้ความร่วมมือในการให้ความช่วยเหลือเด็กพิการ มีการจัดบริการการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน

5.1.2 พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร

5.1.2.1 การยกย่องรูปแบบการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร ผู้วิจัยได้สรุปขั้นตอนการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม 9 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การสร้างเจตคติกับครอบครัวของเด็กพิการ 2) การเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปของเด็กพิการ 3) การคัดกรองประเภทความพิการทางการศึกษา 4) การประเมินความสามารถพื้นฐาน 5) การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว (IFSP) 6) การมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัวกับนักวิชาชีพ 7) การให้บริการด้วยกิจกรรมที่เหมาะสม 8) การประเมินผลการพัฒนาและทบทวนแผน และ 9) การนิเทศ ติดตาม ประเมินผลและการส่งต่อ

5.1.2.2 การตรวจสอบร่างรูปแบบการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร โดยผู้ทรงคุณวุฒิประเมินด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้องครอบคลุม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์ ของร่างรูปแบบการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร จากการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยพิจารณาบนพื้นฐานบริบทของหน่วยงานที่ให้บริการแต่ละหน่วยงาน ในเชิงการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วม โดยใช้เกณฑ์ความสอดคล้องของผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม ซึ่งมีความถี่ 5 ขึ้นไป พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิ ที่เข้าร่วมสนทนากลุ่ม มีแนวคิด และหลักการเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วม ที่สอดคล้องกันทั้งหมด และได้รูปแบบการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร 9

ขั้นตอน ดังนี้) 1) การสร้างเจตคติกับครอบครัวของเด็กพิการ 2) การเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปของเด็กพิการ 3) การคัดกรองประเภทความพิการทางการศึกษา 4) การประเมินความสามารถพื้นฐาน 5) การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว (IFSP) 6) การมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัวกับนักวิชาชีพ 7) การให้บริการด้วยกิจกรรมที่เหมาะสม 8) การประเมินผลการพัฒนาและทบทวนแผน และ 9) การนิเทศ ติดตาม ประเมินผลและการส่งต่อ

5.1.2.3 ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม โดยการมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร โดยผู้ทรงคุณวุฒิประเมินด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้องครอบคลุม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์ ของรูปแบบการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม โดยการมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร โดยภาพรวม พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสม ความถูกต้องครอบคลุม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารจัดการ การให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.46$, $\sigma = 0.24$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุก ด้าน เรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความเหมาะสม ($\mu = 4.46$, $\sigma = 0.51$) ด้านความเป็นไปได้ ($\mu = 4.46$, $\sigma = 0.43$) ด้านความเป็นประโยชน์ ($\mu = 4.46$, $\sigma = 0.32$) และด้านความถูกต้องครอบคลุม ($\mu = 4.42$, $\sigma = 0.34$)

5.1.2.4 การสร้างคู่มือรูปแบบการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม โดยการมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร ผู้วิจัยนำข้อมูลสารสนเทศจากผล การศึกษาในการดำเนินการมาจากระยะที่ 1 และระยะที่ 2 มากำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างร่างคู่มือ รูปแบบการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร และนำร่างคู่มือรูปแบบการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม โดยการมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ได้ตรวจสอบวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence index: IOC) ตาม ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ตั้งแต่ 0.8-1.00 จากนั้นผู้วิจัยจึงนำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุง แก้ไขให้สมบูรณ์ตามกระบวนการดำเนินการตามรูปแบบการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะ แรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร

5.1.2.5 การประเมินคู่มือรูปแบบการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม โดยการมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร โดยผู้ทรงคุณวุฒิประเมินโครงสร้าง และองค์ประกอบของคู่มือรูปแบบการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วม

ร่วม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.57$, $\sigma = 0.40$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงจากมากไปหาน้อย คือ ข้อที่ลำดับสูงสุด คือ มีการใช้ภาษาที่ชัดเจน เหมาะสม และถูกต้องตามหลักภาษา มีการเรียบเรียงเนื้อหาสาระชัดเจน เป็นลำดับขั้นตอน สอดคล้อง และเชื่อมโยงกัน มีการศึกษาค้นคว้าตำรา เอกสาร และ/หรือรายงานการวิจัยที่จะช่วยให้ ผู้อ่านได้มีความรู้และความสามารถ มีประโยชน์ต่อการบริหารงานของศูนย์การศึกษาพิเศษ คู่มือสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ปกครอง ครูและบุคลากร ผู้บริหาร อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.62$, $\sigma = 0.50$) มีเนื้อหาครบถ้วนสมบูรณ์และถูกต้องตามหลักวิชาการ เนื้อหาของคู่มืออ่านแล้วเข้าใจง่าย มีเนื้อหาสาระทางวิชาการที่ทันสมัย เกิดความรู้หรือเทคนิควิธีการใหม่ สามารถนำคู่มือไปใช้ประโยชน์ในการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.54$, $\sigma = 0.51$) และคู่มือสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเป็นรูปธรรม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.46$, $\sigma = 0.51$) มีข้อเสนอแนะจากการตรวจสอบและปรับปรุง คู่มือรูปแบบการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหารโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้ 1) เขียนหลักการในคู่มือการใช้รูปแบบฯ ให้สอดคล้องของการมีส่วนร่วม 2) ควรใช้ภาษาที่คงที่ 3) ปรับหลักการให้สอดคล้องกับแนวคิดของทฤษฎีที่นำไปใช้ในการมีส่วนร่วม 4) ปรับการเขียนวัตถุประสงค์การมีส่วนร่วมให้ชัดเจน ไม่ต้องเขียนรายละเอียดมากเกินไป และ 5) การวัดและประเมินผล ภาษาที่ใช้ และวิธีเขียนระบุการวัดให้ชัดเจน จากข้อเสนอแนะดังกล่าวผู้วิจัยได้ปรับปรุงคู่มือรูปแบบการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร โดยภาพรวมผู้ทรงคุณวุฒิ เห็นว่ารูปแบบและคู่มือรูปแบบการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร มีคุณภาพตามมาตรฐาน ผ่านการพัฒนาและปรับปรุงจากข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และการรับรองคุณภาพตามมาตรฐานก่อนนำไปทดลองใช้

5.1.3 ผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร

ทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร พบว่า ครูผู้สอนทุกคน มีความรู้ความเข้าใจในรูปแบบการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วม รวมทั้งสามารถประยุกต์ใช้รูปแบบการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วมให้เข้ากับบริบทของศูนย์การศึกษาพิเศษ ในภาพรวมของการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กพิการ อยู่ในคุณภาพระดับดีเยี่ยม

5.1.4 ผลการประเมินความพึงพอใจรูปแบบการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม โดยการมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร

ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม โดยการมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.34, \sigma = 0.31$) โดยเรียงจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ การสร้างเจตคติ กับครอบครัวของเด็กพิการ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.41, \sigma = 0.32$) การคัดกรองประเภทความพิการทางการศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.39, \sigma = 0.37$) การเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปของเด็กพิการ การให้บริการด้วยการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.37, \sigma = 0.25$)

5.2 อภิปรายผล

5.2.1 ผลการศึกษาสภาพการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร

จากการศึกษาสภาพการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร พบว่า สภาพการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร ค่าเฉลี่ย โดยภาพรวม อยู่ในระดับน้อย แสดงให้เห็นว่า การให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหารเป็นการดำเนินงานที่ยังไม่สนองตอบความต้องการของผู้ปกครองเกิดปัญหาร้องเรียนของผู้ปกครองในการนำเด็กพิการเข้ามารับบริการ ผู้ปกครองยังขาดความเข้าใจในกระบวนการที่ให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา หรือฝึกทักษะร่วมกันของครู และผู้ปกครอง ขาดนักสหวิชาชีพในการฝึกกระตุ้นและพัฒนาเด็กพิการ รวมทั้งการประเมินความก้าวหน้าของพัฒนาการเด็กพิการยังขาดการทบทวนแผนที่ชัดเจน เป็นระบบและต่อเนื่อง จึงทำให้การให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วมไม่เกิดประสิทธิผลเท่าที่ควร ทั้งนี้หากผู้เกี่ยวข้อง หรือผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับนักวิชาชีพมากขึ้นแล้วจะส่งผลต่อการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร เกิดประสิทธิผลมากที่สุด สอดคล้องกับประหยัด สุขสำราญ (2556) วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ปัญหาด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่พบ คือครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องขาดการเอาใจใส่ไม่กล้าแสดงออกการวางแผนไม่ต่อเนื่องและขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทของตน ด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องขาดความรู้ความเข้าใจกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขาดกระบวนการคิดที่ดีไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน

และขาดการมีส่วนร่วม ด้านนโยบายแนวคิดการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สอดคล้องกับ นริสา วงศ์พนารักษ์, ศิรินาถ ตงศิริ และบังอร กุมพล (2557) โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมผ่านแนวคิดการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนในการขับเคลื่อนงาน พบว่าความรู้และทัศนคติต่อการดูแลคนพิการความคิดเห็นต่อกระบวนการดูแลคนพิการในชุมชนแบบมีส่วนร่วม และความพึงพอใจของผู้ร่วมดำเนินการวิจัยมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ผู้วิจัยจึงได้เสนอให้มีการสร้างความเข้าใจในการใช้ข้อมูลสมรรถนะคนพิการ เพื่อประโยชน์ในการหากระบวนการดูแลคนพิการในชุมชนที่เหมาะสม ผลความสำเร็จเกิดจากการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน ได้แก่ การคัดกรองเบื้องต้นเลือกกลุ่มเป้าหมายประเมินระดับความพิการ และความต้องการโดย ICF ให้ความช่วยเหลือที่เหมาะสมตามความต้องการและประสานความช่วยเหลือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมทั้งการมีส่วนร่วมในการสร้างข้อตกลงการทำงานร่วมกันระหว่างภาคีเครือข่าย

5.2.2 ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร

ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร พบว่า ในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร ได้คู่มือรูปแบบการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร และองค์ประกอบการดำเนินงานการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร 9 ขั้นตอน ประกอบด้วย

5.2.2.1 การสร้างเจตคติกับครอบครัวของเด็กพิการ หมายถึง การสร้างความรู้สึที่ดีการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัวเด็กพิการที่พาเด็กพิการมารับบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการประสานการณ์หรือการอบรมเลี้ยงดูเด็กพิการด้วยตนเอง การติดต่อสื่อสารกับครอบครัวของเด็กพิการแบบไม่เป็นทางการ เช่น การพูดคุย เล่าสู่กันฟัง การติดต่อสื่อสารแบบกึ่งทางการ เช่น การเยี่ยมบ้าน การติดต่อสื่อสารแบบเป็นทางการ เช่น การประชุม การอบรมสัมมนา การติดต่อสื่อสารแบบพิเศษ เช่น การนัดหมายโดยการพบปะพูดคุย โดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย เช่น นายอำเภอ ชมรม สมาคม การใช้แบบการสังเกต แบบทดสอบ เพื่อจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ตั้งเป้าหมายและระยะเวลาในการวางแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพ และเพื่อให้สามารถระบุความเสี่ยง ข้อจำกัด ข้อควรระวังในขณะฟื้นฟูสมรรถภาพ วางแผนการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร

5.2.2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปของเด็กพิการ หมายถึง การสังเกต การสัมภาษณ์ การซักประวัติ การใช้สังคัมมิติ การเยี่ยมบ้าน เพื่อรวบรวมข้อมูลทั่วไปของเด็กพิการ การเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปของเด็กพิการ โดยการสังเกตพฤติกรรม โดยการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง โดยการซักประวัติเด็กพิการ โดยใช้สังคัมมิติ โดยการเยี่ยมบ้าน การบันทึกข้อมูลผู้พิการอย่างต่อเนื่อง เพื่อวางแผนการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention : EI) ใช้วิธีการที่หลากหลาย เป็นระบบและมีประสิทธิผล การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP) เป็นกระบวนการวางแผน ตั้งเป้าหมาย และกำหนดแนวทางในการวางแผนการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention : EI) ที่สอดคล้องกับการคัดกรอง การซักประวัติ การตรวจร่างกาย การสังเกต และการประเมินความสามารถพื้นฐาน โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการดำเนินการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP) ให้กับนักเรียนทั้งหมด

5.2.2.3 การคัดกรองประเภทความพิการทางการศึกษา หมายถึง การวิเคราะห์ข้อมูลจากเครื่องมือต่างๆ ที่ใช้ในการศึกษา จากเด็กพิการเป็นรายบุคคล การประเมินเด็กพิการตามเกณฑ์การคัดกรอง การประเมินพฤติกรรมร่วมกันระหว่างครู บุคลากร ผู้ปกครองและเครือข่ายความร่วมมือ การจัดกลุ่มผู้พิการตามแบบคัดกรองและการประสานงาน การดำเนินการส่งต่อไปยังโรงพยาบาล สถานศึกษาอื่น เพื่อให้เด็กพิการได้รับบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention) ตามสภาพปัญหาจากการคัดกรอง

5.2.2.4 การประเมินความสามารถพื้นฐาน หมายถึง การประเมินพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กพิการ ได้แก่ ทักษะพื้นฐาน 6 ทักษะและทักษะจำเป็นเฉพาะความพิการ การเปรียบเทียบกับพัฒนาการตามวัยของเด็กทั่วไป ก่อนเรียนและหลังเรียนแก่เด็กพิการตามพัฒนาการและความต้องการจำเป็นของเด็กพิการเป็นรายบุคคล การวางแผนให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention) แก่เด็กพิการ ตามพัฒนาการและความต้องการจำเป็นของเด็กเป็นรายบุคคล การสรุปโดยใช้ผลจากการประเมินหลายๆ ครั้ง

ภายหลังจากการดำเนินงานตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) เพื่อปรับปรุงเป้าหมายในการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยมีส่วนร่วมของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร การทบทวนพัฒนาการ ความสามารถ ทุกทักษะ ภายหลังจากได้รับการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยมีส่วนร่วม โดยทำการประเมิน อย่างน้อย 2 ครั้ง เมื่อสิ้นสุดการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยมีส่วนร่วมตามแผน และสิ้นปีการศึกษา

5.2.2.5 การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว (IFSP) หมายถึง การวางแผนการให้บริการเด็กพิการโดยครู บุคลากร ผู้ปกครอง ในการพัฒนาศักยภาพเด็กพิการตามความสามารถพื้นฐานเป็นรายบุคคลอย่างถูกต้องและเหมาะสม การกำหนดแนวดำเนินการร่วมกันในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว (IFSP) ระหว่างครู บุคลากรของศูนย์การศึกษาพิเศษกับเครือข่ายความร่วมมือ ตามความต้องการพิเศษของเด็กและครอบครัวโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม โดยใช้ข้อมูลพัฒนาการเด็กและข้อมูลที่จะส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดจากผลการประเมินความสามารถพื้นฐาน โดยความเห็นชอบของบิดา มารดาและผู้ปกครองเด็กพิการ การจัดหาเทคโนโลยี สื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นใดทางการศึกษาในการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention) แก่เด็กพิการ ตามพัฒนาการและความต้องการจำเป็นของเด็กเป็นรายบุคคล

5.2.2.6 การมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัวกับนักวิชาชีพ หมายถึง การที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน การปรับปรุงแก้ไขและการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ เพื่อให้เด็กพิการได้รับการพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตร ได้แก่ การสร้างเจตคติกับครอบครัวของเด็กพิการ การเก็บรวบรวมข้อมูลของเด็กพิการ การคัดกรองประเภทความพิการทางการศึกษา การประเมินความสามารถพื้นฐาน การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว (IFSP) การให้บริการด้วยการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม การประเมินผลการพัฒนาและทบทวนแผน และการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลและการส่งต่อ

5.2.2.7 การให้บริการด้วยการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม หมายถึง การวางแผนการจัดกิจกรรม โดยคำนึงถึงระดับความสามารถพื้นฐานและข้อจำกัดของเด็กพิการแต่ละคน ดำเนินการจัดกิจกรรมการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มที่เหมาะสมกับความสามารถและทักษะที่จำเป็นของเด็กพิการแต่ละประเภทความพิการ รวมถึงประเมินผลการจัดกิจกรรมการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention) ของเด็กพิการแต่ละคน การประเมินทบทวนและแก้ไขกิจกรรมให้สอดคล้องเหมาะสมกับเด็กพิการเป็นรายบุคคล การจัดทำโครงการส่งเสริม สนับสนุนทักษะ ความสามารถพิเศษของเด็กพิการ การสะท้อนผลการประเมินเพื่อใช้เป็นเงื่อนไขในการพัฒนาตนเองของเด็กพิการและผู้ปกครอง การประสานกับหน่วยงานต่างๆ ในการส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กพิการได้มีโอกาสแสดงออกมากขึ้น

5.2.2.8 การประเมินผลการพัฒนาและทบทวนแผน หมายถึง ประเมินผลการจัดกิจกรรมการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention) ของเด็กพิการแต่ละคน การประเมินทบทวนและแก้ไขกิจกรรมให้สอดคล้องเหมาะสมกับเด็กพิการเป็นรายบุคคล

ดำเนินการโดยการวางแผนการประเมินการพัฒนาและทบทวนแผน การออกแบบเครื่องมือการประเมินการพัฒนาและทบทวนแผน การดำเนินการประเมินการพัฒนาและทบทวนแผน สรุปผลการประเมินการพัฒนาและทบทวนแผน

5.2.2.9 การนิเทศ ติดตาม ประเมินผลและการส่งต่อ หมายถึง การให้คำแนะนำปรึกษา การกำกับ ติดตามและประเมินผลการให้บริการของครูและบุคลากร นักวิชาชีพ เพื่อสรุปผลพัฒนาการของเด็กพิการ และประสานการส่งต่อเด็กพิการไปยังสถานศึกษาอื่นให้ได้รับบริการที่เหมาะสม ดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงาน (Supervision) เป็นการให้คำปรึกษา แนะนำ แก้ปัญหา เยี่ยมเยียน และสะท้อนผล ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และสนับสนุนภาคปฏิบัติเพื่อปรับปรุง แก้ไข พัฒนาการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหารให้ดีขึ้น ตามรูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วมที่สอดคล้องและเหมาะสม ตอบสนองความต้องการจำเป็นพิเศษตามแผนการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร

ในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วม 9 ขั้นตอน คือ 1) การสร้างเจตคติกับครอบครัวของเด็กพิการ หมายถึง การสร้างความรู้สึกที่ดีการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัวเด็กพิการที่พาเด็กพิการมารับบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการประสบการณ์หรือการอบรมเลี้ยงดูเด็กพิการด้วยตนเอง การติดต่อสื่อสารกับครอบครัวของเด็กพิการแบบไม่เป็น การติดต่อสื่อสารแบบเป็นทางการ การติดต่อสื่อสารแบบพิเศษ การใช้แบบการสังเกตแบบทดสอบ เพื่อจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ตั้งเป้าหมายและระยะเวลาในการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มและเพื่อให้สามารถระบุความเสี่ยง ข้อจำกัด ข้อควรระวัง ในการวางแผนการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร 2) การเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปของเด็กพิการ หมายถึง การสังเกต การสัมภาษณ์ การซักประวัติ การใช้สังคัมมิตี การเยี่ยมบ้าน เพื่อรวบรวมข้อมูลทั่วไปของเด็กพิการ การเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปของเด็กพิการ โดยการสังเกตพฤติกรรม โดยการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง โดยการซักประวัติเด็กพิการ โดยการใช้นสังคัมมิตี โดยการเยี่ยมบ้าน การบันทึกข้อมูลผู้พิการอย่างต่อเนื่อง เพื่อวางแผนการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention : EI) ใช้วิธีการที่หลากหลาย เป็นระบบและมีประสิทธิผล การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP) เป็นกระบวนการวางแผน ตั้งเป้าหมาย และกำหนดแนวทางในการวางแผนการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention : EI) ที่สอดคล้องกับการคัดกรอง การซักประวัติ การตรวจร่างกาย การสังเกต และการประเมินความสามารถ

พื้นฐาน โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการดำเนินการจัดทำแผนการจัดการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP) ให้กับนักเรียนทั้งหมด 3) การคัดกรองประเภทความพิการทางการศึกษา หมายถึง การวิเคราะห์ข้อมูลจากเครื่องมือต่างๆ ที่ใช้ในการศึกษา จากเด็กพิการเป็นรายบุคคล การประเมินเด็กพิการตามเกณฑ์การคัดกรอง การประเมินพฤติกรรมร่วมกันระหว่างครู บุคลากร ผู้ปกครองและเครือข่ายความร่วมมือ การจัดกลุ่มผู้พิการตามแบบคัดกรองและการประสานงาน การดำเนินการส่งต่อไปยังโรงพยาบาล สถานศึกษาอื่น เพื่อให้เด็กพิการได้รับการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention) ตามสภาพปัญหาจากการคัดกรอง 4) การประเมินความสามารถพื้นฐาน หมายถึง การประเมินพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กพิการ ได้แก่ ทักษะพื้นฐาน 6 ทักษะและทักษะจำเป็นเฉพาะความพิการ การเปรียบเทียบกับพัฒนาการตามวัยของเด็กทั่วไป ก่อนเรียนและหลังเรียนแก่เด็กพิการตามพัฒนาการและความต้องการจำเป็นของเด็กพิการเป็นรายบุคคล การวางแผนให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention) แก่เด็กพิการ ตามพัฒนาการและความต้องการจำเป็นของเด็กเป็นรายบุคคลการสรุปโดยใช้ผลจากการประเมินหลายๆ ครั้งภายหลังจากการดำเนินงานตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) เพื่อปรับปรุงเป้าหมายในการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วมของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร การทบทวนพัฒนาการความสามารถ ทุกทักษะ ภายหลังจากได้รับการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วม โดยทำการประเมิน อย่างน้อย 2 ครั้ง เมื่อสิ้นสุดการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วมตามแผน และสิ้นปีการศึกษา 5) การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว (IFSP) หมายถึง การวางแผนการให้บริการเด็กพิการโดยครู บุคลากร ผู้ปกครอง ในการพัฒนาศักยภาพเด็กพิการตามความสามารถพื้นฐานเป็นรายบุคคลอย่างถูกต้องและเหมาะสม การกำหนดแนวดำเนินการร่วมกันในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว (IFSP) ระหว่างครู บุคลากรของศูนย์การศึกษาพิเศษกับเครือข่ายความร่วมมือ ตามความต้องการพิเศษของเด็กและครอบครัวโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม โดยใช้ข้อมูลพัฒนาการเด็กและข้อมูลที่จะส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดจากผลการประเมินความสามารถพื้นฐาน โดยความเห็นชอบของบิดา มารดาและผู้ปกครองเด็กพิการ การจัดหาเทคโนโลยี สื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นใดทางการศึกษาในการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention) แก่เด็กพิการ ตามพัฒนาการและความต้องการจำเป็นของเด็กเป็นรายบุคคล 6) การมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัวกับนักวิชาชีพ หมายถึง การที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน การปรับปรุงแก้ไขและการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ เพื่อให้เด็กพิการได้รับการพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตร ได้แก่ การสร้างเจตคติกับครอบครัวของเด็กพิการ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ของเด็กพิการ การคัดกรองประเภทความพิการทางการศึกษา การประเมินความสามารถพื้นฐาน การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว (IFSP) การให้บริการด้วยการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม การประเมินผลการพัฒนาและทบทวนแผน และการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลและการส่งต่อ 7) การให้บริการด้วยการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม หมายถึง การวางแผน การจัดกิจกรรมโดยคำนึงถึงระดับความสามารถพื้นฐานและข้อจำกัดของเด็กพิการแต่ละคน ดำเนินการจัดกิจกรรมการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มที่เหมาะสมกับความสามารถและทักษะที่จำเป็นของเด็กพิการแต่ละประเภทความพิการ รวมถึงประเมินผลการจัดกิจกรรมการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention) ของเด็กพิการแต่ละคน การประเมินทบทวนและแก้ไขกิจกรรมให้สอดคล้องเหมาะสมกับเด็กพิการเป็นรายบุคคล การจัดทำโครงการส่งเสริม สนับสนุนทักษะ ความสามารถพิเศษของเด็กพิการ การสะท้อนผลการประเมินเพื่อใช้เป็นเงื่อนไขในการพัฒนาตนเองของเด็กพิการและผู้ปกครอง การประสานกับหน่วยงานต่างๆ ในการส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กพิการได้มีโอกาสแสดงออกมากขึ้น 8) การประเมินผลการพัฒนาและทบทวนแผน หมายถึง ประเมินผลการจัดกิจกรรมการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention) ของเด็กพิการแต่ละคน การประเมินทบทวนและแก้ไขกิจกรรมให้สอดคล้องเหมาะสมกับเด็กพิการเป็นรายบุคคล ดำเนินการโดยการวางแผนการประเมินการพัฒนาและทบทวนแผน การออกแบบเครื่องมือการประเมินการพัฒนาและทบทวนแผน การดำเนินการประเมินการพัฒนาและทบทวนแผน สรุปผลการประเมินการพัฒนาและทบทวนแผน 9) การนิเทศ ติดตาม ประเมินผลและการส่งต่อ หมายถึง การให้คำแนะนำปรึกษา การกำกับ ติดตามและประเมินผล การให้บริการของครูและบุคลากร นักวิชาชีพ เพื่อสรุปผลพัฒนาการของเด็กพิการ และประสานการส่งต่อเด็กพิการไปยังสถานศึกษาอื่นให้ได้รับบริการที่เหมาะสม ดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงาน (Supervision) เป็นการให้คำปรึกษา แนะนำ แก้ปัญหา เยี่ยมเยียน และสะท้อนผล ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และสนับสนุนภาคปฏิบัติเพื่อปรับปรุง แก้ไข พัฒนาการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหารให้ดีขึ้น ตามรูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วมที่สอดคล้องและเหมาะสม ตอบสนองความต้องการจำเป็นพิเศษตามแผนการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร

ซึ่งสอดคล้องกับ ซึ่งสอดคล้องกับ นริสา วงศ์พนารักษ์ ศิรินาถ ตงศิริ และบังอร กุมพล (2557) ในการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมผ่านแนวคิดการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนในการขับเคลื่อนงาน พบว่าความรู้และทัศนคติต่อการดูแลคนพิการความคิดเห็นต่อกระบวนการดูแลคนพิการในชุมชนแบบมีส่วนร่วม และความพึงพอใจของผู้ร่วมดำเนินการวิจัยมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น และสอดคล้องกับ

เมตต์ เมตต์การ์ณจิต (2553) กล่าวว่า กระบวนการการมีส่วนร่วม มีดังนี้ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุ ตลอดจนความต้องการ การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เช่น การประชุม การแสดงความคิดเห็น รวบรวม ข้อมูล และตัดสินใจ เป็นต้น การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผล การมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ผลงาน

ผู้วิจัยจึงได้เสนอให้มีการสร้างความเข้าใจในการใช้ข้อมูลการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร เพื่อประโยชน์ในการหากระบวนการดูแลคนพิการในพื้นที่จังหวัดมุกดาหารและพื้นที่ใกล้เคียงที่เหมาะสม ผลความสำเร็จเกิดจากการดำเนินงาน 9 ขั้นตอน ได้แก่ การสร้างเจตคติกับครอบครัวของเด็กพิการ การเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปของเด็กพิการ หมายถึง การสังเกต การสัมภาษณ์ การซักประวัติ การใช้สังคมมิติ การเยี่ยมบ้าน เพื่อรวบรวมข้อมูลทั่วไปของเด็กพิการ การคัดกรองประเภทความพิการทางการศึกษา การประเมินความสามารถพื้นฐาน การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว (IFSP) การมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัวกับนักวิชาชีพการให้บริการด้วยการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม การประเมินผลการพัฒนาและทบทวนแผน การนิเทศ ติดตาม ประเมินผลและการส่งต่อ และประสานความช่วยเหลือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการสร้างข้อตกลงการทำงานร่วมกันระหว่างภาคีเครือข่าย สอดคล้องกับ ทำนอง ภูเกิดพิมพ์ (2553) ที่กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นการทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพความคิด ความเชื่อและความยึดมั่นของแต่ละบุคคล แต่ละหน่วยงานแต่ละองค์กร อีกทั้งยังขึ้นอยู่กับกาลเวลาแต่ละยุคแต่ละสมัยอีกด้วย โดยการมีส่วนร่วม เป็นหัวใจสำคัญในการเสริมสร้างพลังการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม (Teamwork) ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาเพราะทำให้ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนร่วมเข้าใจสถานการณ์และอุทิศตนมากยิ่งขึ้นเพื่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาสอดคล้องกับ จรัส อติวิทยากรณ์ (2553) ก็ได้กล่าวถึงใช้การจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติงานร่วมรับผิดชอบ เพื่อการพัฒนาที่ปฏิบัติให้มีคุณภาพสูงขึ้น และยังสอดคล้องกับนพดล ชุติจันทร์ (2559) สรุปรูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (EI) โดยเครือข่ายความร่วมมือ ได้ 9 องค์ประกอบ ดังนี้ การสร้างความตระหนักในการดำเนินงานระบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (EI) การรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อให้ได้ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์ และตัดสินใจในการวางแผนการให้บริการ มีหลากหลาย

วิธีการ การคัดกรองผู้เรียนตามประเภทความพิการทางการศึกษา การประเมินความสามารถพื้นฐานของผู้เรียน การจัดทำแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว (Individualized Family Services Plan: IFSP) หรือแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP) การประสานงานเครือข่ายความร่วมมือ การให้บริการโดยกิจกรรมที่เหมาะสม การนิเทศ ติดตาม/การประเมิน ความก้าวหน้า/การส่งต่อ การสรุปผลและรายงานผล

5.2.3 ผลการศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร

จากการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร พบว่า ครูผู้สอนทุกคน มีความรู้ความเข้าใจ ในรูปแบบการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วม รวมทั้งสามารถ ประยุกต์ใช้รูปแบบการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วมให้เข้ากับ บริบทของศูนย์การศึกษาพิเศษ ในภาพรวมของการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กพิการ อยู่ใน คุณภาพ ระดับดีเยี่ยม สอดคล้องกับจันธิรา เตชะจักษ์ (2553) ที่ศึกษาผลการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กออทิสติกของสถาบันพัฒนาการเด็ก ราชนครินทร์ ปีงบประมาณ 2553 พบว่า ผลการประเมินการพัฒนาศักยภาพของเด็กออทิสติก เป็นรายบุคคล จำนวน 2 คน ซึ่งได้รับการ พัฒนาศักยภาพดีขึ้นทุกทักษะ สอดคล้องกับสมพร หวานเสร็จ (2547) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การพัฒนารูปแบบการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กบกพร่องทางสติปัญญาโดยการจัดการแบบมีส่วนร่วม ของ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 ผลการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองและบุคลากรที่ให้บริการมีความต้องการมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กบกพร่องทางสติปัญญา โดยร่วมเสนอปัญหา วางแผนการให้ความช่วยเหลือ จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ร่วมมือกันในการพัฒนาศักยภาพตามความต้องการจำเป็นของเด็กบกพร่องทางสติปัญญาเป็น รายบุคคลตลอดจนประเมินผลการดำเนินงานและแก้ไขปัญหาร่วมกัน นอกจากนี้รูปแบบการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กบกพร่องทางสติปัญญา โดยการจัดการแบบมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ 1) การรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน 2) การประเมินสมรรถภาพพื้นฐานของเด็ก 3) การประเมินสภาพแวดล้อม 4) การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล 5) การนำแผนไปสู่การปฏิบัติและ 6) การประเมินผลการพัฒนาศักยภาพของเด็ก รูปแบบมีความเหมาะสมทำให้เด็กบกพร่องทางสติปัญญาที่มารับบริการที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 ได้รับการพัฒนาศักยภาพสูงขึ้นในเชิงประจักษ์ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทุกขั้นตอนของการ

ช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม เมื่อนำรูปแบบไปทดลองใช้ในเขตพื้นที่อื่น พบว่า สามารถใช้ในการบริหารจัดการ เพื่อให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กบกพร่องทางสติปัญญาในศูนย์การศึกษาพิเศษได้โดยมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

5.2.4 ผลการประเมินความพึงพอใจการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร

ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ การสร้างเจตคติกับครอบครัวของเด็กพิการ อยู่ในระดับมาก การคัดกรองประเภทความพิการทางการศึกษา อยู่ในระดับมาก การเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปของเด็กพิการ การให้บริการด้วยการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ สมพร หวานเสร็จ (2547) พบว่า ผลการทดลองใช้รูปแบบการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น พบว่า ผู้ปกครอง และบุคลากรมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก เด็กบกพร่องทางสติปัญญาทุกคนได้รับการพัฒนาศักยภาพเพิ่มขึ้น และผู้ปกครองมีความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ นพดล ฐลีจันทร์ (2560) ได้สรุป กระบวนการให้บริการของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น เป็นกระบวนการ ในการดำเนินการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention: EI) มี 10 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การสร้างความตระหนักการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม 2) การรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล 3) การคัดกรองผู้เรียนตามประเภทความพิการทางการศึกษา 4) การประเมินความสามารถพื้นฐาน 5) การจัดทำแผนการให้ บริการเฉพาะครอบครัว (IFSP) หรือแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) 6) การประสานงานเครือข่ายความร่วมมือ 7) การให้บริการโดยใช้กิจกรรมที่เหมาะสม 8) การนิเทศ ติดตามประเมินความก้าวหน้าและส่งต่อ 9) การสรุปผลจัดทำรายงาน 10) การเผยแพร่ และผู้ปกครองมีความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และยังสอดคล้องกับ วรตม์ ศรีเทพ (2551) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาพิเศษของ โรงเรียนสุพรรณบุรีปัญญานุกูล พบว่า ในภาพรวมผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาพิเศษของ โรงเรียนสุพรรณบุรีปัญญานุกูลในระดับมากทุกด้าน

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

รูปแบบการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วมของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ มีประสิทธิผล สามารถนำไปพัฒนาศักยภาพเด็กพิการทุกประเภท การมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครูและบุคลากร ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามกลุ่มทักษะของผู้เรียนเพิ่มขึ้น และมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบ จึงควรได้รับการสนับสนุนให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาให้กับเด็กพิการทุกประเภทนำไปใช้ เพราะรูปแบบดังกล่าวเป็นการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วมควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอน หากเด็กพิการได้รับการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วม สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับสังคมอย่างมีความสุขได้แล้ว ก็ย่อมจะสามารถศึกษาเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี สามารถที่จะศึกษาเรียนรู้ ในหลักสูตรสถานศึกษาได้อย่างเต็มศักยภาพของตนเองได้

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการนำรูปแบบการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะแก่องค์กรที่สนใจในการนำรูปแบบไปใช้ ซึ่งได้แก่ สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนให้กับเด็กพิการ ดังนี้

5.3.2.1 ศึกษารายละเอียดองค์ประกอบของรูปแบบให้เข้าใจอย่างชัดเจน เพื่อปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับนักเรียนพิการ

5.3.2.2 ทำความเข้าใจกับผู้ปกครองเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบ คือ ขั้นตอน 1. การสร้างเจตคติกับครอบครัวของเด็กพิการ 2. การเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปของเด็กพิการ 3. การคัดกรองประเภทความพิการทางการศึกษา 4. การประเมินความสามารถพื้นฐาน 5. การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว (IFSP) 6. การมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัวกับนักวิชาชีพ 7. การให้บริการด้วยการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม 8. การประเมินการพัฒนาและทบทวนแผน และ 9. การนิเทศ ติดตาม ประเมินผลและการส่งต่อ ให้ชัดเจน

5.3.2.3 จัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินสมรรถภาพพื้นฐาน และใช้ในการพัฒนาศักยภาพเด็กพิการให้พร้อมก่อนดำเนินการใช้รูปแบบให้เพียงพอทั้งด้านคุณภาพ และด้านปริมาณ ตลอดจนเตรียมความพร้อมในด้านสถานที่ที่ใช้ในการพัฒนาศักยภาพเด็กพิการตามความต้องการจำเป็นพิเศษ เพื่ออำนวยความสะดวกต่อผู้ปกครอง และเด็กพิการที่เข้ารับบริการ

5.3.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

5.3.3.1 ควรมีการวิจัยและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยการมีส่วนร่วม ไปสู่กระบวนการพัฒนารูปแบบอื่นอีกอย่างหลากหลาย

5.3.3.2 ควรมีการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการโดยการมีส่วนร่วม ของนักวิชาชีพ ชุมชน เครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการอื่น เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของเด็กพิการต่อไป